

60 rocznica traktatów rzymskich – debata nad przyszłością UE

wg stanu na 27.03.2017

MATERIAŁY OIDE

Po referendum w Zjednoczonym Królestwie w sprawie Brexitu państwa członkowskie podjęły decyzję o rozpoczęciu politycznej refleksji w celu nadania impulsu reformie UE. Obchody 60 rocznicy podpisania traktatów rzymskich stanowią okazję do podsumowania tej refleksji oraz wyznaczenia dalszych kierunków integracji.

W opracowaniu omówiono przebieg debaty nad przyszłością UE oraz załączono najważniejsze dokumenty przyjmowane w jej toku przez instytucje UE i państwa członkowskie, a także parlamenty narodowe.

Słowa kluczowe: dalszy rozwój UE, traktaty europejskie

Spis treści

- I. PRZEBIEG DEBATY
 - II. INNE DOKUMENTY
 - III. STRONY INTERNETOWE
 - IV. PUBLIKACJE ELEKTRONICZNE
-

I. PRZEBIEG DEBATY

29 czerwca 2016, po referendum w Zjednoczonym Królestwie w sprawie Brexitu, na nieformalnym spotkaniu szefów państw i rządów 27 państw członkowskich podjęto decyzję o rozpoczęciu politycznej refleksji w celu nadania impulsu reformie UE. We wrześniu 2016 w orędziu o stanie Unii przewodniczącego KE, a następnie w deklaracji z Bratysławy przyjętej przez 27 szefów państw i rządów uznano, że obchody 60 rocznicy podpisania traktatów rzymskich, wraz z posiedzeniem Rady Europejskiej 25 marca 2017, będą stanowić okazję do podsumowania tej refleksji oraz wyznaczenia dalszych kierunków integracji.

Debatę parlamentów narodowych przedstawiono poprzez dokumenty przyjmowane w ramach wielostronnej współpracy międzyparlamentarnej w UE.

Instytucje UE i państwa członkowskie

1. **29 czerwca 2016** – nieformalne spotkanie 27 szefów państw i rządów w Bratysławie
[Oświadczenie](#)

Podkreślono, że wynik referendum w Zjednoczonym Królestwie stwarza nową sytuację dla Unii. Podjęto decyzję o rozpoczęciu politycznej refleksji w celu nadania impulsu reformie UE. Zapowiedziano powrót do tej kwestii na nieformalnym posiedzeniu we wrześniu 2016 w Bratysławie.

2. **14 września 2016** – orędzie przewodniczącego KE dla PE o stanie Unii w 2016
[Orędzie o stanie Unii w 2016](#)

Przewodniczący KE zapowiedział, że w marcu 2017, z okazji 60 rocznicy traktatów rzymskich, Komisja przedstawi długoterminową wizję przyszłości Unii w formie białej księgi, w której wyjaśni, jak wzmocnić i zreformować unię gospodarczą i walutową oraz uwzględni polityczne i demokratyczne wyzwania, przed jakimi stanie w przyszłości Unia. Przewodniczący zadeklarował, że w proces ten zostaną zaangażowane Parlament Europejski oraz parlamenty narodowe.

Jednocześnie Przewodniczący KE przedstawił plan konkretnych działań na 2017, który będzie jego zdaniem decydujący dla przyszłości UE, m.in. w dziedzinach bezpieczeństwa, inwestycji, jednolitego rynku cyfrowego i unii rynków finansowych.

3. **16 września 2016** – nieformalne spotkanie 27 szefów państw i rządów w Bratysławie
[Deklaracja i plan z Bratysławy](#)

Przewodniczący Rady Europejskiej, prezydencja Rady i Komisja zaproponowali program działań na nadchodzące miesiące - plan z Bratysławy. W planie uwzględniono działania w trzech obszarach:

- migracja i granice zewnętrzne:
 - wdrażanie postanowień oświadczenia UE–Turcja, wspieranie krajów Bałkanów Zachodnich oraz państw pierwszej linii,
 - zapewnienie pełnej operacyjności Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej,
 - umowy migracyjne z państwami trzecimi i prace nad długofalową polityką migracyjną;
- bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne:
 - pogłębianie współpracy i wymiana informacji między służbami bezpieczeństwa państw członkowskich,
 - stworzenie systemu informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS),
 - systematyczne działania przeciwko radykalizacji,
 - decyzje grudniowej Rady Europejskiej o konkretnym planie wdrażania działań w zakresie bezpieczeństwa i obrony,
 - natychmiastowe rozpoczęcie wdrażania wspólnej deklaracji UE–NATO;
- rozwój społeczno-gospodarczy i młodzież:
 - przedłużenie działalności Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych,
 - działania Rady Europejskiej: ocena postępów realizacji strategii jednolitego rynku i sformułowanie skutecznej polityki handlowej,
 - unijne wsparcie dla państw członkowskich w polityce dotyczącej młodzieży, w tym zwalczaniu bezrobocia

Zapowiedziano, że konkretny kształt ustaleniom zostanie nadany podczas nadchodzących formalnych szczytów Rady Europejskiej, a w marcu 2017, przy okazji obchodów 60 rocznicy podpisania traktatów rzymskich, nastąpi podsumowanie ustaleń z Bratysławy oraz wyznaczenie działań na przyszłość.

4. **31 stycznia 2017** - list przewodniczącego Rady Europejskiej w sprawie przyszłości UE
[List przewodniczącego Rady Europejskiej](#)

Przewodniczący Rady Europejskiej wskazał na trzy wyzwania przed którymi stoi UE: nowa sytuacja geopolityczna, wzrost nastrojów nacjonalistycznych w UE i zanik wiary w sens politycznej integracji wśród elit europejskich.

Ocecił, że obywatelom Unii należy przywrócić poczucie bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego oraz dobrobyt społeczno-ekonomiczny poprzez m.in. uszczelnienie granic zewnętrznych Unii, usprawnienie współpracy służb w zakresie zwalczania terroryzmu i utrzymania porządku wewnątrz UE, zwiększenie wydatków na obronę oraz sprzyjanie

inwestycjom, włączeniu społecznemu, wzrostowi, zatrudnieniu, a także poprzez korzystanie ze zmian technologicznych i konwergencji w strefie euro i całej Europie. W tym kontekście i nawiązując do 60 rocznicy podpisania traktatów rzymskich wezwał do zachowania jedności UE.

5. **16 lutego 2017** – posiedzenie Parlamentu Europejskiego

- [Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 16 lutego 2017 r. w sprawie poprawy funkcjonowania Unii Europejskiej dzięki wykorzystaniu potencjału Traktatu z Lizbony \(2014/2249\(INI\)\)](#)
- [Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 16 lutego 2017 r. w sprawie ewentualnych zmian i dostosowań w obecnej strukturze instytucjonalnej Unii Europejskiej \(2014/2248\(INI\)\)](#)
- [Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 16 lutego 2017 r. w sprawie mechanizmu zdolności fiskalnej dla strefy euro \(2015/2344\(INI\)\)](#)

Parlament Europejski przyjął trzy rezolucje zawierające propozycje reformy UE zarówno w oparciu o istniejące postanowienia traktatowe, jak i projektowane przyszłe zmiany traktatów. Szerzej por.: [Parlament Europejski wobec przyszłości UE](#), Materiały OIDE.

6. **1 marca 2017** – Biała księga w sprawie przyszłości Europy

[Biała księga w sprawie przyszłości Europy. Refleksje i scenariusze dotyczące przyszłości UE-27 do 2025 r.](#)

W białej księdze zaprezentowano pięć scenariuszy przyszłości UE do 2025, które mają stanowić bazę dla dalszej dyskusji:

- kontynuacja – realizacja i aktualizacja obecnego programu reform, w duchu wytycznych Komisji: „Nowy początek dla Europy” z 2014 oraz deklaracji z Bratysławy;
- nic poza jednolitym rynkiem – pogłębianie niektórych kluczowych aspektów jednolitego rynku i zaprzestanie intensyfikowania działań w większości innych polityk;
- ci, którzy chcą więcej, robią więcej – zawieranie przez grupy państw członkowskich uzgodnień prawnych i budżetowych w celu pogłębienia współpracy w wybranych dziedzinach; będzie się to mogło odbywać w oparciu o ramy prawne UE i na zasadzie otwartości dla pozostałych państw członkowskich;
- robić mniej, ale efektywniej – skoncentrowanie uwagi i zasobów na mniejszej liczbie obszarów priorytetowych, przy jednoczesnym zaprzestaniu działań lub zmniejszeniu zaangażowania w pozostałych obszarach;
- robić wspólnie znacznie więcej – współdzielenie przez państwa członkowskie uprawnień, zasobów i decyzji w większym stopniu we wszystkich dziedzinach, co oznacza m.in. wzmocnienie strefy euro jako działania korzystnego dla wszystkich państw członkowskich UE.

KE zapowiedziała, że wraz z PE i zainteresowanymi państwami członkowskim będzie organizować serię debat na temat przyszłości UE m.in. w parlamentach narodowych oraz że przygotuje w nadchodzących miesiącach dokumenty przedstawiające różne scenariusze przyszłych reform w zakresie m.in. rozwoju wymiaru społecznego, pogłębienia unii gospodarczej i walutowej, przyszłej obronności oraz finansów UE.

KE zapowiedziała również, że przewodniczący przedstawi dalsze wizje rozwoju tych koncepcji w orędziu o stanie Unii w 2017, tak aby pierwsze wnioski mogłyby zostać sformułowane na posiedzeniu Rady Europejskiej w grudniu 2017.

7. **2 marca 2017** – spotkanie szefów rządów państw Grupy Wyszehradzkiej w Warszawie [Wspólne oświadczenie premierów państw Grupy Wyszehradzkiej. Silna Europa – Unia Działania i Zaufania. Wkład do deklaracji rzymskiej 2017](#)

W oświadczeniu podkreślono, że symbolika 60 rocznicy podpisania traktatów rzymskich daje nowy impuls do współpracy i powinna stanowić silny sygnał jedności i spójności UE. W kontekście kierunków przyszłej reformy Unii odniesiono się do sześciu obszarów:

- jedność jako zasada dalszej współpracy, przy zapewnieniu niezbędnej elastyczności poprzez wykorzystanie postanowień traktatowych o wzmocnionej współpracy;
- wzmacnianie jednolitego rynku jako projektu o fundamentalnym znaczeniu dla wszystkich europejskich gospodarek, dobrobytu obywateli oraz spójności UE, a także skupienie się na tych jego obszarach, które dostarczają najbardziej wymiernych efektów dla obywateli europejskich;
- poszanowanie integralności i niepodzielności jednolitego rynku, inkluzywność i otwartość, równe traktowanie państw członkowskich, niedyskryminacja niezależnie od waluty oraz poszanowanie kompetencji Rady, a także szacunek dla autonomii finansowej państw członkowskich jako nadrzędne zasady zarządzania gospodarczego UE;
- kontynuowanie działań w zakresie zewnętrznego wymiaru polityki migracyjnej, przyjętych na Maltzie oraz pogłębianie współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego (zagrożenie terrorystyczne);
- zapewnienie, by Unia pozostała globalnym graczem, przy uwzględnieniu najwyższej wagi obszaru bezpieczeństwa i obrony oraz Europejskiej Polityki Sąsiedztwa, a także zapewnieniu komplementarności między UE a NATO, wzmocnieniu stosunków transatlantyckich i ścisłej współpracy z Wielką Brytanią;
- poszanowanie zasad pomocniczości, proporcjonalności, lojalnej współpracy i tożsamości narodowej w relacjach między instytucjami UE a państwami członkowskimi oraz wzmocnienie legitymacji demokratycznej m.in. poprzez przyznanie bardziej istotnej i definitywnej roli parlamentom narodowym, a także poprawę komunikacji z obywatelami.

8. **6 marca 2017** – spotkanie szefów rządów Francji, Hiszpanii, Niemiec i Włoch w Wersalu

Spotkanie stanowiło przygotowanie do posiedzenia Rady Europejskiej 25 marca 2017. Szefowie rządów Francji, Hiszpanii, Niemiec i Włoch opowiedzieli się za Europą wielu prędkości. Opowiedzieli się za możliwością podejmowania nowych form współpracy przez część państw członkowskich w celu zacieśniania integracji w obszarach obronności, UGiW, polityki społecznej i podatkowej.

Powyższe informacje przygotowano na podstawie „EUObserver”, 07.03.2017 (por. pkt 22).

9. **15 marca 2017** – posiedzenie Parlamentu Europejskiego

[Debata nad konkluzjami z posiedzenia Rady Europejskiej 9-10.03.2017, w tym deklaracja rzymską](#)

Podczas debaty przewodniczący największych grup politycznych odnieśli się do ustaleń posiedzenia Rady Europejskiej oraz przedstawili priorytetowe kwestie, które powinny zostać uwzględnione w deklaracji przyjętej w związku z 60 rocznicą podpisania traktatów rzymskich i poświęconej przyszłości UE. Przewodniczący grupy EPL opowiedział się za wzmocnieniem współpracy w dziedzinie polityki zagranicznej i obrony oraz podkreślił, że krajowi politycy powinni zaakceptować odpowiedzialność za politykę UE. Przedstawiciel grupy S&D zauważył, że Europa potrzebuje nowego kierunku i powinna zmierzać w stronę silnego filaru społecznego i potężnej europejskiej strategii inwestycyjnej. Przedstawiciel grupy ALDE wskazał, że UE powinna skoncentrować się na działaniach, które stanowią rzeczywistą wartość dodaną, jak ochrona granic, stworzenie skarbu dla strefy euro czy lepsze zwalczanie terroryzmu. (por. pkt 23 i 25).

10. **16 marca 2017** – posiedzenie Parlamentu Europejskiego

[Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 16 marca 2017 r. w sprawie skutków konstytucyjnych, prawnych i instytucjonalnych wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony – możliwości oferowane przez traktat z Lizbony \(2015/2343\(INI\)\)](#)

PE potwierdził swoje stanowisko odnośnie do WPBiO zawarte w dotychczasowych rezolucjach – por. [Europejska Unia Obrony](#), „Materiały OIDE”.

Ponadto PE wezwał, aby w przypadku przyszłych zmian traktatowych:

- utworzono europejskie siły zbrojne zdolne do rozmieszczania sił bojowych w konfliktach o dużej intensywności; siły stabilizacyjne zabezpieczające zawieszenia broni czy porozumienia pokojowe; siły realizujące zadania z zakresu logistyki i inżynierii wojskowej;
- opracowano dokładne i wiążące wytyczne dotyczące uruchomienia i wdrożenia klauzuli wzajemnej pomocy i wsparcia;
- na szczeblu europejskim wprowadzono obowiązek dzielenia się informacjami między krajowymi służbami wywiadowczymi w ramach odpowiednich struktur współpracy;
- powstała stała grupa robocza do spraw obronnych, która będzie się składać z członków Komisji pod przewodnictwem wysokiego przedstawiciela UE ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa.

PE uznał również, że w dłuższej perspektywie UE powinna dążyć do ustanowienia wspólnego budżetu w tym obszarze.

11. **25 marca 2017** – deklaracja przywódców 27 państw członkowskich oraz Rady Europejskiej, Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej

[Deklaracja rzymska](#)

Sygnatariusze deklaracji, podkreślając dumę z dotychczasowych dokonań Unii Europejskiej, przedstawili program na najbliższe 10 lat. Ma on sprostać bezprecedensowym wyzwaniom globalnym i wewnętrznym, stawia na jedność i wspólne działanie w jednym kierunku, choć dopuszcza różne tempo.

W programie rzymskim określono następujące cele:

- *Europa bezpieczna i pewna*: swoboda przemieszczania się, ochrona granic zewnętrznych, zrównoważona polityka migracyjna, zwalczanie terroryzmu i przestępczości zorganizowanej;
- *Europa dostatnia i rozwijająca się w sposób zrównoważony*: tworzenie wzrostu i miejsc pracy, mocny jednolity rynek, propagowanie trwałego i zrównoważonego wzrostu, bezpieczna energia i czyste środowisko;
- *Europa o charakterze socjalnym*: wspieranie postępu gospodarczego i społecznego oraz spójności i konwergencji, uwzględnianie różnorodności systemów krajowych i roli partnerów społecznych, promowanie równości kobiet i mężczyzn, równe szanse dla wszystkich, zwalczanie bezrobocia, dyskryminacji, wykluczenia społecznego i ubóstwa, dostęp do kształcenia i zatrudnienia dla młodych ludzi, ochrona dziedzictwa kulturowego;
- *Europa o silniejszej pozycji na arenie światowej*: rozwijanie współpracy z dotychczasowymi i nowymi partnerami, tworzenie bardziej konkurencyjnego i zintegrowanego przemysłu obronnego, zwiększanie wspólnego bezpieczeństwa i wzmacnianie obronności, aktywne działanie w ONZ, propagowanie wolnego i sprawiedliwego handlu oraz pozytywnej globalnej polityki w dziedzinie klimatu.

W deklaracji zobowiązano się również do słuchania postulatów obywateli, współpracy z parlamentami narodowymi i do działania z poszanowaniem zasady pomocniczości. Unia ma być wielka w ważnych kwestiach, a w mniej istotnych – działać z umiarem.

Parlamenty narodowe

12. **22-24 maja 2016** – spotkanie Konferencji Przewodniczących Parlamentów UE
[Konkluzje prezydencji](#)

Przewodniczący podkreślili, że nowy impuls integracji europejskiej wymaga skupienia się UE na przeglądzie trybu jej funkcjonowania, tak aby koncentrować działania na dziedzinach, w których może wnieść prawdziwą wartość dodaną, stale monitorować proces, dbając o uproszczenia trybu funkcjonowania oraz sprawiać, aby polityki europejskie były zrozumiałe i dostępne dla obywateli UE.

Przewodniczący odnotowali także [deklarację rzymską \(PL\)](#) z 14 września 2015 oraz [deklarację „Europa solidarnych państw: bezpieczeństwo, granice, odnowione instytucje”](#) z 15 kwietnia 2016, zaproponowaną przez Marszałka Sejmu RP.

13. **22-23.01.2017** – spotkanie przewodniczących COSAC
[Draft outline for the 27th COSAC bi-Annual report](#)

Podczas spotkania zaprezentowano zarys raportu półrocznego przygotowywanego na posiedzenie COSAC 28-30 maja 2017. W raporcie przewidziano rozdział podsumowujący informacje o pracach podjętych w poszczególnych parlamentach narodowych w związku z toczącą się debatą nad przyszłością UE.

14. **6-7.03.2017** – XIV spotkanie przewodniczących parlamentów państw Grupy Wyszehradzkiej

Spotkanie było poświęcone przyszłości Unii Europejskiej, sytuacji w UE i wzmocnieniu parlamentarnej współpracy w V4. Gospodarzami spotkania byli Marszałek Sejmu RP Marek Kuchciński i Marszałek Senatu RP Stanisław Karczewski – [O przyszłości UE powinny decydować suwerenne państwa narodowe – Marszałek Sejmu na szczycie V4 w Warszawie](#), informacja z działu „Dla mediów” na stronie internetowej Sejmu RP, 07.03.2017 oraz [Grupa Wyszehradzka](#) – strona OIDE.

15. **17.03.2017** – nadzwyczajne spotkanie przewodniczących parlamentów UE
[Program spotkania i relacja wideo](#) – na stronie włoskiej Izby Deputowanych

Z okazji 60 rocznicy podpisania traktatów rzymskich włoska Izba Deputowanych i włoski Senat zorganizowały nadzwyczajne spotkanie przewodniczących parlamentów UE. Podczas debaty przewodniczący odnosili się do kwestii reformy Unii. Przewodnicząca włoskiej Izby Deputowanych zaznaczyła, że dyskusja na temat przyszłości UE musi przebiegać przede wszystkim w parlamentach oraz że potrzebny jest silniejszy dialog pomiędzy instytucjami a obywatelami.

W spotkaniu uczestniczyli przewodnicząca Komisji ds. UE Sejmu RP pos. Izabela Kloc oraz Marszałek Senatu RP Stanisław Karczewski – [60 lat UE. Nadzwyczajny szczyt przewodniczących unijnych parlamentów w Rzymie – relacja na stronie internetowej Sejmu RP](#), informacja z działu „Dla mediów” na stronie internetowej Sejmu RP, 17.03.2017.

II. INNE DOKUMENTY

16. [A strong Europe in a world of uncertainties](#), Joint contribution by the French Foreign Minister Jean-Marc Ayrault and German Federal Foreign Minister Frank-Walter Steinmeier, 27.06.2016.
-

III. STRONY INTERNETOWE

17. [Strona internetowa poświęcona 60 rocznicy podpisania traktatów rzymskich](#)
 18. [Biała księga Komisji w sprawie przyszłości Europy: Refleksje i scenariusze dotyczące przyszłości UE-27 do 2025 r.](#) – strona internetowa KE
 19. [Polityczna refleksja nad przyszłością UE](#) – strona internetowa Rady
-

IV. PUBLIKACJE ELEKTRONICZNE

20. de La Baume M., Herszenhorn D., [In Versailles, EU's big 4 back multispeed Europe](#), „Politico”, 06.03.2017.
21. Borońska-Hryniewiecka K., Szymańska J.: [Szczyt UE-27 w Bratysławie – nieformalne konsultacje polityczne w sprawie przyszłości Unii](#), „Biuletyn PISM” nr 62 (1412), Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 19.09.2016.
22. Emmanouilidis J. A.: [The bumpy road from Bratislava to Rome: the results of a \(un\)spectacular summit](#), „Post-Summit Analysis”, European Policy Centre, 24.10. 2016.
23. [EU's big four back 'multi-speed' Europe](#) – informacja z „EUobserver”, 07.03.2017.
24. [Konkluzje szczytu i przyszłość UE zdominowały debaty plenarne w środę](#), komunikat prasowy PE, 15.03.2017.
25. Marhold H.: [From Brexit to Bratislava. Another EU Reform Debate Emerging](#), „Policy Paper” no. 44/2016, Centre international de formation européenne, October 2016.
26. [MEPs ready for relaunch of Europe but offer different priorities](#), „Bulletin Quotidien Europe” 11746, 16.03.2017.
27. Toporowski P., Szymańska J.: [UE na rozdrożu: wkład Komisji Europejskiej w debatę nad przyszłością Unii](#), „Biuletyn PISM” 2017, nr 23 (1465).
28. Vanden Broucke J. i in.: [Outcome of the European Council of 28 June 2016 and the informal meeting of 27 Heads of State or Government on 29 June 2016](#), „Briefing”, European Parliamentary Research Service, July 2016.